

אֵלֶּזְנֹת

לְשִׁמְחַתוֹ עֵשֶׂת

פְּרָשַׁת כִּי תבוא

כ"ז, אֲדִיּוֹן קנ"ז

הַבֵּן כִּד נַעֲנֶה וְאָמַר: אָבִיא, אִם אַתָּה אוֹמֵר לְהִלְקוֹתַי אֲהִיָּה מְכָרָה אֵיפוא לְגִלוֹת אֶת הַדָּבָר: מִתַּחַת לְהִי' (-'שַׁחַת' בְּאִדִּישׁ), טָמוּן הָעֵגֶל הַגָּנוּב. נִתְבָּרַר שֶׁהָאֵב גָּנַב עֵגֶל וְהִטְמִינוּ מִתַּחַת לְעֵרִימַת הַשַּׁחַת וְצִוָּה עַל כָּל בְּנֵי הַבַּיִת לִבְל יִגְלוּ לְאִישׁ אֶת הַדָּבָר. לְפִיכָּךְ הִתְעַקֵּשׁ הַבֵּן וְלֹא רָצָה לְגִלוֹת מַה נִּמְצָא מִתַּחַת לְהָא אֲשֶׁר בְּסִדּוֹר. סִים הִרְהִ"ק מֵאֲלֶפְסִנְדֵּר זִיע"א וְאָמַר: אִם אֵינָךְ יָכוֹל לְעִבּוֹד אֶת ה' בְּשִׁמְחָה בְּרוּר שֶׁמִּשְׁהוּ גֵרָם לְכָךְ, סִימָן הוּא שְׂאִיזוֹ גִּנְבָה מִסְתַּתֶּרֶת מִתַּחַת לְזֶה.

אֵין רֵאוּי לְאָדָם לְשִׁמַּח אֶלָּא כְּשִׁיבֵא לְאַרְץ הָעֲלִיּוֹנָה

עַל הַפְּסוּק הַפּוֹתֵחַ אֶת פְּרִשַׁת הַשְּׁבוּעַ (דְּבָרִים כו א): 'וְהָיָה כִּי תבוא אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ נַחֲלָה וִירִשְׁתָּהּ וְיָשַׁבְתָּ בָּהּ, כָּתַב רַבֵּנוּ הָאוֹר הַחַיִּים הַקְּדוֹשׁ זִיע"א: אָמַר 'וְהָיָה' לְשׁוֹן שִׁמְחָה... וְהִצַּעַתִּי בְּפִרְשָׁה זֹאת שְׂרוּמֶזֶת גַּם כֵּן בִּיאַת אֶרֶץ הָעֲלִיּוֹנָה, וְאָמַר 'וְהָיָה כִּי תבוא', נְשִׂאִין רֵאוּי לְאָדָם לְשִׁמַּח אֶלָּא כְּשִׁיבֵא לְאַרְץ הָעֲלִיּוֹנָה, עַל דְּרָךְ אוֹמְרוֹ (מִשְׁלִי לֹא כַה) 'וּתְשַׁחֵק לְיוֹם אַחֲרוֹן', כִּי שִׁמְחַת עוֹלָם הִזָּה אֵינָה אֶלָּא הַבֵּל וְרַעוּת רִיחַ.

וְהִנֵּה בִּסְפָר 'סִגְלַת מִשָּׁה' הִבִּיא: רֵאוּתִי בְּכַתְבִּי מִן הָרֵב הַצַּדִּיק הַקְּדוֹשׁ הַרִיב"ש מְרוֹז'יִן זְצוּקֵל"ה, פְּרִשַׁת תְּבֵא, וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: אַע"פ שֶׁהָאוֹר הַחַיִּים אָמַר שְׂאִין רֵאוּי לְאָדָם לְשִׁמַּח אֶלָּא כְּשִׁיבֵא לְאַרְץ הָעֲלִיּוֹנָה, אֲנִי אוֹמֵר לְהַפֵּךְ, שֶׁעֵקֶר הַשִּׁמְחָה הִיא בְּהִטִּיב דְּרָכּוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה, כִּי אֵין זֶה שֶׁכָּל לְנַהֲרִין לוֹ שְׁבִילֵי דְרָקִיעַ כְּשִׁבִילֵי דְנַהֲרָדְעִי, רַק הָעֵקֶר לְהַנְהִיר שְׁבִילֵי דְנַהֲרָדְעִי כְּשִׁבִילֵין דְרָקִיעַ.

וְשִׁמְחַת בְּכָל הַטּוֹב

בְּפִרְשַׁת הַשְּׁבוּעַ, נֶאֱמַר (דְּבָרִים כח מז): 'תַּחַת אֲשֶׁר לֹא עֲבַדְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּשִׁמְחָה וּבְטוֹב לִבָּב מֵרַב כָּל', וּמִבְּאֵר הִרְה"ק רַבֵּי חֲנוּךְ הַעֲנִיף מֵאֲלֶפְסִנְדֵּר זִיע"א בְּסִפָּר 'חֲשֻׁבָה לְטוֹבָה': 'תַּחַת', הַכּוֹנֵה הִיא לְאוֹתָהּ סָבָה שְׁבִגְלָלָה לֹא עֲבַדְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּשִׁמְחָה, כְּדָרָךְ שְׂאוֹמְרִים: מֵאַחֲרֵי מַעֲשֵׂה פְלוֹנִי יִשְׁנֶה סָבָה פְלוֹנִית, הִיא אֲשֶׁר בְּגִלְלָה תַעֲנִשׁ, אַף אִם בְּעַד עֵצָם הַדָּבָר שֶׁלֹּא עֲבַדְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּשִׁמְחָה עַדִּין אֵינָךְ רֵאוּי כָּל כֵּךְ לְעַנְשׁ, אוֹלָם רֵאוּי אֶתָּה לְעַנְשׁ בְּעַד הַמַּעֲשֵׂה אֲשֶׁר עָשִׂיתָ לְפָנָי כֵּן וְאֲשֶׁר גֵּרָם לְכָךְ שֶׁתִּנְטַל מִמֶּךָ הַשִּׁמְחָה לְעִבּוֹדַת הַשֵּׁי"ת.

מַה נִּמְצָא מִתַּחַת לְהָא

וּמַעֲשֵׂה בְּכַפְרֵי אַחַד שֶׁהָיָה לוֹ בֶּן שֶׁלֹּא רָצָה בְּשׁוּם אַפֵּן לְלַמֵּד תּוֹרָה, וְאָמְנָם לֹא יָדַע צוֹרֵת אוֹת אַחַת. פְּעַם נִסַּע הַכַּפְרֵי הָעִירָה וְהִבִּיא מִשָּׁם מְלַמֵּד וְהִבְטִיחַ לוֹ שֶׁכֵּךְ הַגּוֹן עַל מְנַת שִׁלְמֵד אֶת בְּנוֹ צוֹרֵת אוֹת. טָרַח הַמְלַמֵּד וְעָמַל קִשּׁוֹת זְמַן מְרַבָּה עַד שֶׁלְמַד לְבֶן הַכַּפְרֵי אֶת הָאֲלָף בֵּית עִם הַנְּקֻדּוֹת. לְיָמִים בָּא הָאֵב לְבַחַן אֶת בְּנוֹ לְרֵאוֹת אִם אָמְנָם יוֹדַע הוּא אֶת הַתּוֹרָה שֶׁלְמַד. הָרֵאָה לוֹ הַמְלַמֵּד עַל הָאוֹתִיּוֹת וְהַנְּעַר הִשִּׁיב כְּהִלְכָה: אֲלָף, בֵּית, גִּימֵל. וְשָׂאֵל: מַה מִּתַּחַת לְאֲלָף, מִתַּחַת לְבֵית, וְהַנְּעַר הִשִּׁיב כְּהִגֹּן. עַד שֶׁהִגִּיעוּ לְאוֹת הָא. שָׂאֵל הַמְלַמֵּד אֶת הַנְּעַר: 'מַה מִּתַּחַת לְהָא'. שָׁתַק הַנְּעַר וְלֹא עָנָה מְאוּמָה. לֹא הוֹעִילוּ בְּקִשּׁוֹתֵיהֶם שֶׁל הַמְלַמֵּד וְשֶׁל הָאֵב וְהַנְּעַר הִתְעַקֵּשׁ וְלֹא פָּצָה אֶת פִּיו. חָרָה אַפּוֹ שֶׁל הָאֵב עַל הַבֵּן הָעֵקֶשׁ. נָטַל מִקַּל בִּידוֹ וְעָמַד לְהִלְקוֹתוֹ מִלְּקוֹת הַגּוֹנוֹת. כִּיּוֹן שֶׁרָאָה

כַּאֲשֶׁר הָאָדָם בָּא לְיַד מֶרֶה שְׁחוּרָה הוּא מִתְנַתֵּק מִדְּבָקוֹת הַבוּרָא

הרה"ק מרוז'ין זיע"א לשיטתו, שכן כך הוא באר את דברי הפתוב (דברים ח ט): 'וְהָיָה אִם שָׁכַח תִּשְׁכַּח אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ, וְהָלֵא 'וְהָיָה' הוּא לְשׁוֹן שְׁמִיחָה, וְמָה פֶּשֶׁר הַשְׁמִיחָה שֵׁישׁ בְּשִׁכְחָה. וְעַל כֵּן פֶּרַשׁ הַרְה"ק מְרוֹז'ין, דְּאֶדְרְבָּה כְּוִנַּת הַפְּתוּב הִיא שְׁכַאֲשֶׁר יִפְלֵ הָאָדָם בְּמֶרֶה שְׁחוּרָה וְלֹא יֵאָחַז בְּמִדַּת הַשְׁמִיחָה, וְהוּא אֹמְרוֹ 'וְהָיָה אִם שָׁכַח', הִינּוּ שֵׁישְׁכַּח אֶת מִדַּת הַשְׁמִיחָה, מִזֶּה לְבָד יִכּוֹל לְבוֹא ח"ו לְיַד 'תִּשְׁכַּח אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ'. כִּי הַבוּרָא יִתְבָּרַךְ 'עַז וְחִדּוּהַ בְּמִקְמוֹ', וְכַאֲשֶׁר הָאָדָם בָּא לְיַד מֶרֶה שְׁחוּרָה, אֲזִי הוּא מִתְנַתֵּק מִדְּבָקוֹת הַבוּרָא יִתְבָּרַךְ.

שְׁמִיחָה שֶׁל מִצְוָה בּוֹדָאֵי טוֹבָה הִיא

וְאוּלַּם פְּשׁוּט הַדְּבָר שֶׁגַּם רַבְּנוּ הָאוּה"ח הַקְּדוֹשׁ לֹא הִיָּתָה כְּוִנַּתוֹ לְשַׁלֵּל שְׁמִיחָה שֶׁל מִצְוָה, וּבּוֹדָאֵי כַּאֲשֶׁר שְׁמִיחָה בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקִיּוּם הַמִּצְוֹת וּבְאֵהֶבֶת בּוֹרְאָנוּ יִתְבָּרַךְ אִין זֶה הֶבֶל וְרַעוּת רוּחַ, כִּי אִם שְׁמִיחָה אִמְתִּית וְשְׁלֵמָה בְּאֵהֶבֶת ה', בָּהּ אָנוּ מְפִירִים וּמְגַלִּים לְכָל אֶת אֲשֶׁרנּוּ וְטוֹב חֲלַקְנוּ שְׁזָכִינוּ לְהִיּוֹת בְּנֵי מַלְכִים וְלַעֲבֹדוֹ יִתְבָּרַךְ. וְלֹא בָּא רַבְּנוּ קֹדֶשׁ הַקְּדוֹשִׁים לְהוֹצִיא מִמִּחְנֵנוּ אֲלֵא אֶת 'שְׁמִיחָת עוֹלָם הַזֶּה' כְּדְבָרָיו, שֶׁהוּא שְׁמִיחָה שֶׁל עֵינֵי עוֹלָם הַזֶּה.

וּמְפִרְשִׁים הַדְּבָרִים בְּמִסְכַּת שֶׁבֶת (ל:): כְּתִיב (קֵהֶלֶת ח טו) 'וְשִׁבַּחְתִּי אֲנִי אֶת הַשְׁמִיחָה', וְכְתִיב (שֵׁם ב ב) 'וְלִשְׁמִיחָה מֶה זֶה עוֹשֶׂה'. לֹא קִשְׂיָא, 'וְשִׁבַּחְתִּי אֲנִי אֶת הַשְׁמִיחָה' - שְׁמִיחָה שֶׁל מִצְוָה, 'וְלִשְׁמִיחָה מֶה זֶה

עוֹשֶׂה' - זֶה שְׁמִיחָה שְׁאִינָה שֶׁל מִצְוָה. לְלַמֵּד דְּךָ שְׁאִין שְׁכִינָה שׁוֹרָה לֹא מִתּוֹךְ עֲצָבוֹת וְלֹא מִתּוֹךְ עֲצָלוֹת וְלֹא מִתּוֹךְ שְׁחוֹק וְלֹא מִתּוֹךְ קְלוּת רֹאשׁ וְלֹא מִתּוֹךְ שִׁיחָה וְלֹא מִתּוֹךְ דְּבָרִים בְּטָלִים, אֲלֵא מִתּוֹךְ דְּבַר שְׁמִיחָה שֶׁל מִצְוָה, שְׁנֶאֱמַר (מַלְכִים ב' ג טו) 'וְעַתָּה קָחוּ לִי מִנְגֵן וְהָיָה כְּנֶגֶן הַמִּנְגֵן וְתָהִי עֲלֵיו יַד ה'".

וְכֵן מְבִיא רַבְּנוּ הָאוּר הַחַיִּים הַקְּדוֹשׁ זִיע"א לְהַדְיָא בְּפִרְשֵׁת עֵקֶב (דְּבָרִים יא יג): 'וְהָיָה אִם שָׁמַע' וְגו', פְּרוּשׁ 'וְהָיָה' לְשׁוֹן שְׁמִיחָה, וְתִנְיָא הוּא הַדְּבָר אִם תְּהִיָּה שְׁמִיחָה שֶׁל מִצְוָה, וְהוּא אֹמְרוֹ 'אִם שָׁמוֹעַ תִּשְׁמָעוּ' וְגו', כַּאֲמָרָם ז"ל שֶׁלֹּא שִׁבַּח שְׁלֵמָה אֲלֵא שְׁמִיחָה שֶׁל מִצְוָה, אֲבָל שָׂאָר שְׁמִיחָת עֲלֵיהֶם אָמַר 'וְלִשְׁמִיחָה מֶה זֶה עוֹשֶׂה'.

גַּם זְבוּלוֹן יִשְׁנוּ בְּשְׁמִיחָה כִּי מְפָרְנֵם אֶת יִשְׁשֹׁכָר

כֵּן גַּם בְּפִרְשֵׁת וְזֹאת הַבְּרָכָה (שֵׁם ל ג יח) כְּתִב רַבְּנוּ הָאוּר הַחַיִּים הַקְּדוֹשׁ זִיע"א: 'שְׁמַח זְבוּלוֹן בְּצִאֲתָךְ' וְגו', הַגַּם שְׁבַעֲנִינֵי עוֹלָם הַזֶּה בְּכָלֵלוֹת אִין לְשִׁמְחָה בָּהֶם, דְּכְתִיב 'וְלִשְׁמִיחָה מֶה זֶה עוֹשֶׂה', אָמַר הַנְּבִיא שְׁזְבוּלוֹן יִשְׁנוּ בְּשְׁמִיחָה, הַגַּם בִּיצִיאָתוֹ - שֶׁהוּא יוֹצֵא מִבֵּית הַמְּדֻרָשׁ לְסַחוּרָה, עִם כָּל זֶה 'שְׁמַח זְבוּלוֹן'. וְהַטַּעַם שֵׁישׁ לוֹ לְשִׁמְחָה אַע"פ שֶׁהוּא יוֹצֵא לְסַחוּרָה, לְפִי שֶׁהוּא עוֹשֶׂה זֹאת כְּדִי שִׁיִּתְקִים יִשְׁשֹׁכָר בְּאֵהֶלוֹ, כַּאֲמָרוֹ 'וְיִשְׁשֹׁכָר בְּאֵהֶלֶיךָ', כִּי רַק עַל יַדִּי שִׁיִּפְרֹנֵם אֶת יִשְׁשֹׁכָר יְהִיָּה קִיּוּם לְשִׁבְתוֹ בְּאֵהֶלָה שֶׁל תּוֹרָה לְעֶסֶק בָּהּ.

(מִתּוֹךְ הַסֵּפֶר סְפִיר וִיהִלּוּם לְהַרְבֵּי הַגְּאוּן רַבִּי מִנְחֵם מִנְדֵּל פּוֹמֵרְנֵץ שְׁלִיט"א)

שו"ת קטר

חִידוֹן אֶלְצָנוֹת - נוּשָׂא פְּרָסִים הֵיכָן נֵאמַר לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּסִיד?

פְּתָרוֹן הַחִידָה וְכֵן שֵׁם הַזּוּכָה, יְפוּרְסָמוּ אִי"ה בְּגִלְיוֹנוֹת הַבָּאִים

פְּתָרוֹן הַחִידָה - פְּרִשֵׁת בִּלְק:

ש. הֵיכָן בְּפִרְשֵׁתנוּ מִיִּשְׁהוּ סוּפֵק כְּפִיִּים?
ת. בִּלְק סוּפֵק אֶת כְּפִיו בְּכַעַס כִּשְׁהוּא שׁוֹמֵעַ אִין בְּלַעַם מְבָרַךְ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִקּוֹם לְקַלֵּל אוֹתָם, בְּפַעַם הַשְּׁלִישִׁית (בְּמִדְבָר כד, י).

שֵׁם הַזּוּכָה בְּסִידוֹר מְתִיבְתָא מִנְחָה מְעִרִיב
בְּהוֹצֵאת "עוֹז וְהַדְר":
פְּרִשֵׁת בִּלְק:
ה' צְבִי אֱלִימֶלֶךְ קִלְיִין מְבִנֵי בְּרַק.

